

Raport końcowy z badań ankietowych przeprowadzonych w ramach projektu „Działaj lokalnie - rozwijaj się kulturalnie”

Badanie było częścią projektu „Działaj lokalnie – rozwijaj się kulturalnie”, dofinansowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Narodowego Centrum Kultury – Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014.

Przeprowadzenie badań i diagnozy miało na celu odpowiedź na pytanie: Jakie potrzeby i oczekiwania względem instytucji kultury ma społeczność Hrubieszowa. Jakie są powody nieangażowania się mieszkańców w życie społeczno-kulturalne. Ponadto wyniki mają pokazać jakich zmian, wg badanych, należy dokonać w samych instytucjach kultury, tak aby ich oferta była atrakcyjna dla społeczności i przede wszystkim wynikała z jej realnych potrzeb.

Etap przygotowawczy projektu zakładał opracowanie formularzy ankiety oraz wywiadu, tak aby wypełnianie ankiety czy zbieranie wywiadu trwało od 5 do 10 minut, a uzyskane odpowiedzi posłużyły do odpowiedzi na postawione wcześniej pytania badawcze oraz potwierdziły lub obaliły założone hipotezy.

Pracownicy Hrubieszowskiego Domu Kultury postawili następujące hipotezy badawcze:

1. Oferta HDK wymaga pewnych przekształceń i zmian, ponieważ dotychczasowe formy działań stały się nieadekwatne do realnych potrzeb społeczności Hrubieszowa i okolic.
2. Lokalna społeczność czuje potrzebę uczestnictwa w większej ilości wydarzeń kulturalnych.

3. Sposób rozpowszechniania informacji o ofercie HDK jest niewystarczający, istnieje potrzeba zwiększenia działań promocyjnych.

Pytania badawcze:

1. Czy obecna oferta HDK jest adekwatna do potrzeb społeczności lokalnej?
2. Jak oceniane są działania hrubieszowskich instytucji kultury?
3. Jakie są formy spędzania wolnego czasu przez społeczność lokalną?
4. Jakich zmian należy dokonać w funkcjonowaniu HDK?

W ramach projektu zastosowano kilka narzędzi badawczych:

1. Ankieta internetowa
2. Ankieta papierowa
3. Wywiady
4. Gra terenowa „Drabina Partycypacji Społecznej”, która jest aktywną formą opracowania diagnozy lokalnych zasobów i potrzeb, w którą tworzą sami mieszkańcy danego obszaru, przy pomocy specjalistów.

Kolejnym etapem działań w ramach projektu było przeszkolenie osób, które miały przeprowadzać wywiady oraz zbierać ankiety. Aby uzyskać wiarygodne dane, zwłaszcza podczas prowadzenia badań techniką wywiadu badacz powinien zachować ogólnie przyjęte zasady dotyczące prowadzenia tego typu badań. Badacz powinien dbać o dobrą atmosferę podczas spotkania z respondentem, nie można zadawać pytań sugerujących, trzeba pilnować się wyznaczonych pytań – nie pozwalać na zbyt długie dygresje itp.

Badania rozpoczęto 12 czerwca 2014r. i trwały do 4 lipca 2014r. Głównym narzędziem badawczym była ankieta internetowa, rozesłana do wszystkich partnerów HDK, uczestników zajęć. W celu szerszego rozpowszechnienia ankiety bardzo użytecznym narzędziem okazał się portal społecznościowy Facebook, poprzez który udało się rozesłać formularz ankiety do większej ilości osób. Dodatkowo informacje o prowadzonych badaniach były rozpowszechniane przez lokalne media internetowe, przez partnerskie organizacje m.in. bibliotekę. Szkoły również włączyły się w działania. W zależności od grup wiekowych wywiady i ankiety były prowadzone na godzinach wychowawczych, na lekcjach, część wywiadów przeprowadzał pedagog szkolny. Podczas trwania badań miały miejsce 2 imprezy plenerowe organizowane przez HDK, na których pracownicy również mieli okazję

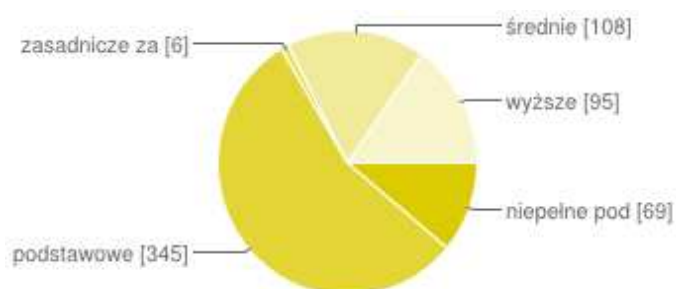
do przeprowadzenia wywiadów. Pierwszą imprezą był dzień dziecka (wywiady z rodzicami małych dzieci), a drugie wydarzenie to Nadbużańskie Spotkania Artystyczne, podczas których respondentami byli głównie seniorzy.

Aby uzyskać szerszą diagnozę społeczności Hrubieszowa oprócz podstawowych narzędzi (ankieta, wywiad) posłużono się również wymienioną wcześniej grą terenową. „Drabina partycypacji społecznej” jest formą diagnozy lokalnej społeczności prowadzoną, jako gra partycypacyjna. Uczestnicy przechodzą przez poszczególne etapy. Początkowa część ma charakter integracyjny, a dalsze etapy dotyczą coraz ważniejszych sfer życia danej społeczności. Mieszkańcy definiują takie elementy jak: najważniejsze kanały komunikacji, wyzwania stojące przed społecznością, rzeczy z których są dumni, miejsca, które warto przywrócić społeczności, jednostki, grupy, które działają na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. Najważniejszy jest fakt, że to sami mieszkańcy wypełniają poszczególne pola, żadna odpowiedź nie jest narzucona z zewnątrz, a uzyskane informacje odzwierciedlają rzeczywistość, w jakiej funkcjonuje społeczność. Umiejętnie wykorzystane wyniki mogą przyczynić się do faktycznej poprawy, jakości życia mieszkańców. Gra prowadzona jest przez licencjonowanych animatorów, przy pomocy lokalnych liderów oraz animatorów społeczności lokalnej, w tym przypadku z terenu Hrubieszowa.

WYNIKI

Ankieta składała się z 12 pytań merytorycznych oraz 6 pytań metryczkowych. W badaniach udział wzięło łącznie 623 osoby, w tym 418 kobiet (67% badanych) oraz 205 mężczyzn (33% badanych). Przeważającą grupą, aż 78% badanych stanowiły osoby młode (studenci i uczniowie), na drugim miejscu pod względem grupy społeczno-zawodowej stanowiły osoby pracujące – 16%.

Wykształcenie:

niepełne podstawowe	69	11%
podstawowe	345	55%
zasadnicze zawodowe	6	1%
średnie	108	17%
wyższe	95	15%

Pytania merytoryczne:

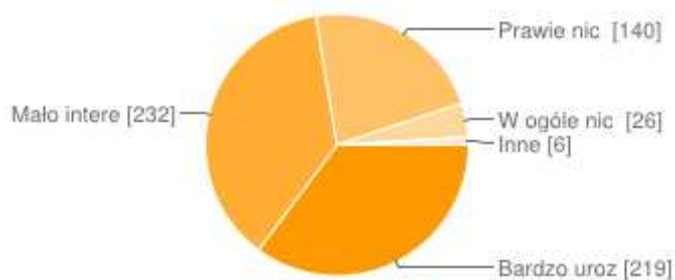
1. W jaki sposób najchętniej spędza Pan/i swój wolny czas?

Spotykam się ze znajomymi, rodziną	467	28%
Czytam książki	152	9%
Chodzę do kina	43	3%
Uczestniczę w zajęciach organizowanych na terenie mojej miejscowości, gminy, np. przez HDK, bibliotekę, szkołę	67	4%
Oglądam telewizję	194	12%
Jeżdżę po zakupy poza miejscowość, gminę	56	3%
Poświęcam czas swojemu hobby	131	8%
Uprawiam sport	197	12%
Korzystam z komputera, Internetu, portali społecznościowych, itp.	320	19%
Inne	29	2%

Najbardziej popularną formą spędzania wolnego czasu są spotkania ze znajomymi i rodziną 28%. Na kolejnym miejscu jest korzystanie z komputera, Internetu, portali społecznościowych itp. 19%. Trzecie miejsce zajmują ex aequo oglądanie telewizji i uprawianie sportu – 12%. Rozbieżność między formami spędzania wolnego czasu jest dość duża. Można wysnuć wniosek, że społeczność Hrubieszowa jest stonowana, lubi zarówno aktywność w czasie wolnym, ale też statyczne formy odpoczynku.

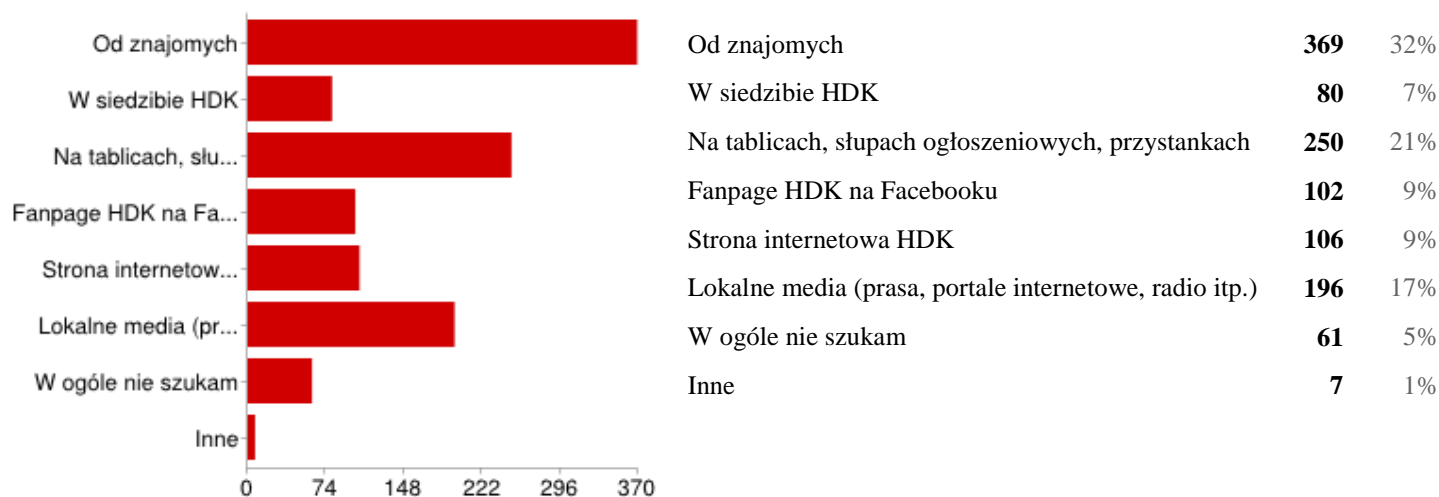
2. Jak Pan/i ocenia ofertę kulturalną HDK?

Bardzo urozmaicona, atrakcyjna, ciekawa, bardzo dużo interesujących propozycji	219	35%
Mało interesująca, ograniczona, niewiele ciekawych propozycji	232	37%
Prawie nic się nie dzieje	140	22%
W ogóle nic się nie dzieje	26	4%
Inne	6	1%

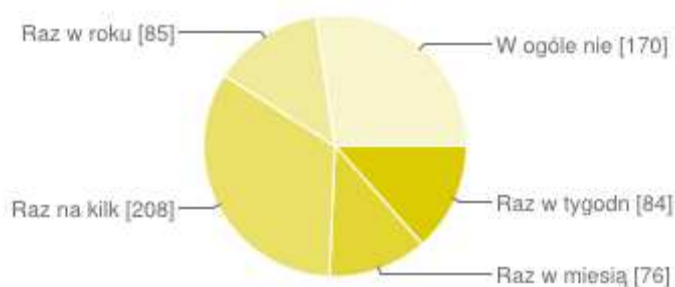
Pytanie nr 2 dotyczące oceny oferty kulturalnej HDK dostarczyło skrajnych odpowiedzi, ponieważ 37% respondentów oceniło tą ofertę jako mało interesującą, ograniczoną, która ma niewiele ciekawych propozycji, natomiast na drugim miejscu, z różnicą zaledwie 2% znalazły się odpowiedzi pozytywnie oceniające działania HDK, jako urozmaiconą, atrakcyjną, interesującą. Pod względem ilości głosów trzecie miejsce – 22%, zajęła ocena wskazująca, że prawie nic się nie dzieje. Oddane głosy, odzwierciedlają transparentność działań, prowadzonych przez HDK. Działania te mogą być niewystarczająco promowane, a ich zasięg ograniczony, co implikuje opinie, które wybrzmiały w pytaniu 2. „nic się nie dzieje”

3. Skąd czerpie Pan/i informacje na temat propozycji i wydarzeń realizowanych przez HDK

Najskuteczniejszym nośnikiem informacji o działaniach i propozycjach HDK, są znajomi, czyli popularna „poczta pantoflowa”. Aż 32% ankietowanych zaznaczyło taką odpowiedź. Na kolejnym miejscu ukłasyfikowały się tradycyjne ogłoszenia na słupach, przystankach, tablicach – 21%. Zebrane dane wskazują, że również lokalne media są bardzo dobrym źródłem przekazu informacji – 17%. Zaskakujący może być fakt, że Internet, Facebook czy strona internetowa HDK jako źródła informacji o jego ofercie znalazły się dopiero na 4. miejscu. Z uwagi na fakt, że zwłaszcza współczesna młodzież spędza przed komputerem tak dużo czasu, należałoby pomyśleć o rozszerzeniu działań promocyjnych w tym właśnie kierunku.

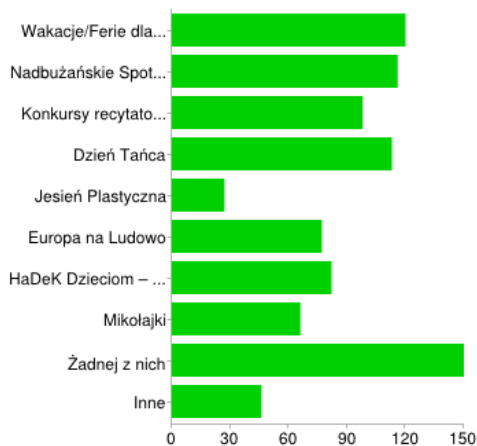
4. Jak często korzysta Pan/i z oferty HDK?

Raz w tygodniu	84	13%
Raz w miesiącu	76	12%
Raz na kilka miesięcy	208	33%
Raz w roku	85	14%
W ogóle nie korzystam (proszę przejść do pytania 8)	170	27%

Odpowiedzi dotyczące częstotliwości uczęszczania na zajęcia HDK, czy też udziału w przezeń organizowanych wydarzeniach wskazują na okazjonalność korzystania respondentów z oferty. 33% korzysta z niej raz na kilka miesięcy, 27% w ogóle nie korzysta, podczas gdy tylko 13% robi to raz w tygodniu, a 12% raz w miesiącu.

5. W jakich imprezach organizowanych przez HDK wziął/wzięła Pan/i udział?

Imprezy organizowane przez HDK cieszą się dużą popularnością, a na pewno rozpoznawalnością. Uzyskane wyniki były zbliżone do siebie, co dowodzi o dobrej promocji tych wydarzeń, które utkwily w pamięci respondentów.

Wakacje/Ferie dla dzieci	120	13%
Nadbużańskie Spotkania Artystyczne	116	13%
Konkursy recytatorskie, plastyczne, teatralne, taneczne inne	98	11%
Dzień Tańca	113	13%
Jesień Plastyczna	27	3%
Europa na Ludowo	77	9%
HaDeK Dzieciom – festyn na zakończenie lata	82	9%
Mikołajki	66	7%
Żadnej z nich	150	17%
Inne	46	5%

6. W jakich zajęciach organizowanych przez HDK chciał(a)by Pan/i uczestniczyć?

Zajęcia teatralne dla dzieci	61	7%
Zajęcia taneczne dla dzieci i młodzieży	197	22%
Zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży	92	10%
Pracownia malarstwa – dorośli	54	6%
Pracownia Tkacka dzieci, młodzież i dorośli	42	5%
Klub Złotego Wiek (seniorzy)	34	4%
Świetlica Środowiskowa „Dziupla Artystyczna”	38	4%
GotArt Młodzieżowe Centrum Animacji	104	12%
Nie chcę korzystać z żadnych zajęć	146	17%
Już uczestniczę	53	6%
Inne	57	6%

Pytanie 6 dotyczyło obecnej oferty HDK. Respondenci oceniali, w jakich zajęciach chcieliby uczestniczyć. Największą popularnością cieszyły się zajęcia plastyczne i taneczne dla dzieci i młodzieży jak też GotArt Młodzieżowe Centrum Animacji. Wielu respondentów, bo aż 17% zaznaczyło odpowiedź, że nie chce korzystać z żadnych zajęć, a argumentacje do tej opcji znajdujemy w pytaniu 7.

7. Jeżeli nie bierze Pan/i udziału w żadnych działaniach HDKu, proszę odpowiedzieć dlaczego?

Pytanie to było otwarte, w którym ankietowani mogli uargumentować i wyjaśnić, dlaczego nie uczestniczą w działaniach HDK. Najczęściej spotykaną odpowiedzią był niski poziom atrakcyjności oferty dla młodzieży, oraz brak oferty skierowanej dla dorosłych. Wśród innych powodów braku uczestnictwa można wymienić: brak czasu, obowiązki domowe, problem z dojazdem, brak oferty weekendowej, niekorzystne godziny pracy. Kilka osób napisało, że sami organizują sobie wolny czas i nie potrzebują w tym pomocy. Jeśli zaś chodzi o dorosłych respondentów to kilka razy wybrzmiał problem opieki nad dzieckiem – „nie mam z kim zostawić dziecka, żeby móc uczestniczyć w zajęciach”.

8. Jaka rolę Pana/i zdaniem powinien spełniać HDK?

Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży po lekcjach	371	24%
Sprawowaniem opieki nad dziećmi w ich czasie wolnym	50	3%
Prowadzeniem zajęć plastycznych, rękodzielniczych itp. dla dzieci, młodzieży i dorosłych	134	9%
Organizacją czasu wolnego osób starszych	76	5%
Organizacją wystaw, koncertów, spektakli, spotkań autorskich itp. lokalnych twórców	172	11%
Organizacją wystaw, koncertów, spektakli, spotkań autorskich itp. znanych twórców z całej Polski	348	23%
Organizacją półkolonii i letniego wypoczynku dla dzieci	152	10%
Organizacją spotkań seniorów	30	2%
Organizacją spotkań kół zainteresowań	152	10%
Żadne z powyższych.	8	1%
Nie mam zdania.	29	2%
Inne	16	1%

Opinie na temat roli jaką powinien pełnić Dom Kultury w lokalnej społeczności są bardzo zróżnicowane. Kolokwialnie mówiąc – ile ludzi, tyle opinii. Jednak wśród wymienionej kafeterii respondenci wyróżnili kilka znaczących obszarów działań. Po pierwsze organizacja czasu wolnego po lekcjach dla dzieci i młodzieży (24%). Po drugie organizacja wystaw, koncertów, spektakli, spotkań autorskich itp. znanych twórców z całej Polski (23%). Po trzecie koła zainteresowań oraz półkolonie i letni wypoczynek dla dzieci (10%). Te 3 odpowiedzi były najczęściej zaznaczane przez badanych. Odpowiedzi wskazują, że Dom Kultury powinien pełnić uzupełniającą rolę w stosunku do szkoły, organizując dzieciom i młodzieży czas wolny po lekcjach, oraz w okresach wolnych od zajęć szkolnych.

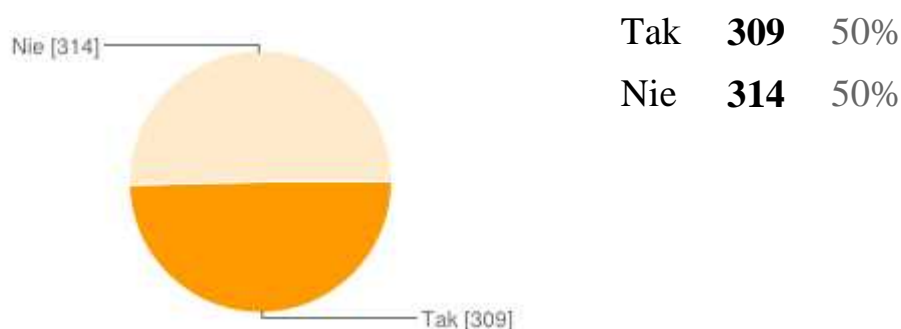
9. Jakich zajęć, wydarzeń, imprez Pana/Pani zdaniem powinno być więcej lub brakuje w ofercie HDKu ?

W tym pytaniu społeczność Hrubieszowa, biorąca udział w badaniu była nad wyraz jednomyślna. Czego brakuje? Spektakli teatralnych, kina i projekcji filmowych, koncertów, spotkań z artystami, warsztatów z profesjonalnymi trenerami, wolontariatu czy też oferty skierowanej dla rodziców z małymi dziećmi. Wnioskując z zebranych odpowiedzi, brakuje takich form działania, które integrowałyby społeczność lokalną. Kino, teatr czy koncerty są znakomitym pretekstem do spotkań, rozmów i nawiązywania nowych kontaktów. Wśród odpowiedzi wyraźnie zaznaczają się wypowiedzi młodzieży, której brakuje wspólnych zabaw, koncertów, imprez – form aktywności, gdzie mogą się „wyszaleć”.

10. Co chciałby/chciałaby Pan/Pani zmienić w funkcjonowaniu HDKu?

Wszystkie odpowiedzi, które padły przy tym pytaniu są bardzo ważne, należałoby każdą odpowiedź potraktować indywidualnie i poddać analizie przez cały zespół HDK. Jednak można przytoczyć kilka odpowiedzi, które wyrazie się odznaczały. Po pierwsze jednym z częściej pojawiających się zagadnień było kino. Respondenci chcieliby „odświeżenia” kina zarówno pod względem repertuaru (więcej premier) jak też odświeżenia estetycznego, co niestety wiąże się z niemałymi kosztami. Ponadto istotną rzeczą, która była również kilkakrotnie wymieniana jest stosunek pracowników do uczestników zajęć HDK. Badani wskazywali, że kadra powinna być bardziej otwarta i przyjaźnie nastawiona, powinna obdarzyć młodzież większym zaufaniem i pozwolić młodzieży na inicjatywy, które by wychodziły faktycznie od nich, żeby sami mogli je kontrolować, a instruktorzy HDK, były osobami służącymi wiedzą i wsparciem w problematycznych kwestiach. Rozwijając myśl jednego respondenta „Trudno wskazać w jednym zdaniu jak powinna zmienić się funkcjonalność HDK, to powinien być cały proces zmian”. Dane uzyskane w tym pytaniu, choć dla niektórych mogą być bolesne powinny być motywatorem do podjęcia nowych działań lub też refleksji nad obecnym systemem funkcjonowania i zasadnością stosowania niektórych rozwiązań.

11. Czy chciał(a)by Pan/i zaangażować się społecznie (wolontariat) przy organizacji ciekawych zajęć i wydarzeń organizowanych przez HDK ?

W pytaniach otwartych dotyczących nowych form aktywności czy zmian w HDK, wolontariat nie był często pojawiającą się propozycją. Podejście do wolontariatu wyraźnie widać w odpowiedziach do pytania 11. Organizując wydarzenia i zajęcia HDK, z pewnością może liczyć na pomoc wolontariuszy. Jednak należałoby zastanowić się nad przybliżeniem ludziom

idei wolontariatu, ponieważ często brak wiedzy na jakiś temat, w tym przypadku wolontariatu, powoduje niechęć i brak zaangażowania.

12. Jeśli inicjatywa rozwoju kultury w Hrubieszowie zależałaby od Ciebie – jaki własny projekt kulturalny chciał(a)byś zrealizować? Proszę krótko opisać:

Odpowiedzi w pytaniu 12 były bardzo zindywidualizowane, nie można tutaj niczego uogólniać. Aby mieć pełen obraz pomysłów respondentów na własne projekty należy przytoczyć wszystkie odpowiedzi. Wiele rzeczy się powtarza, jak seanse filmowe czy inicjatywy muzyczne.

Poniżej lista odpowiedzi (usunięto powtarzające się inicjatywy):

Karaoke; kino; zajęcia dla młodzieży; koncerty; ogniska; promocja zdrowego stylu życia; seanse filmowe; weekendowe zajęcia plastyczne; letnie festyny, koncerty; integracja młodzieży hrubieszowskiej; systematyczne spotkania z twórcami i artystami; rozwój twórczości muzycznej wśród dzieci i młodzieży - tworzenie i komponowanie muzyki; nocne oglądanie filmów; piana party, festiwal kolorów; wyświetlanie starych polskich filmów; hrubieszowska gazeta w formie papierowej; zapoznanie mieszkańców naszego miasta z nowinkami kulturalnymi, rozbudzenie w nich zamiłowania do teatru, filmu, muzyki; spotkania z ciekawymi ludźmi; festiwal disco polo; warsztaty prowadzone przez mistrzów; organizowanie wycieczek; rozwijanie zainteresowań dzieci; parking; projekt o nauce tańca; zatrudnienie instruktorki zumbi; wolontariat; kolonie; piknik tematyczny; stała świetlica dla dzieci; grupa survivalowa; praca w drewnie, wędkarstwo; teatr regionalny dla ludzi z różnych przedziałów wiekowych; kurs pierwszej pomocy dla dzieci, młodzieży i dorosłych; koncert charytatywny; unowocześnienie kina; warsztaty teatralne i kino kameralne; spotkania z regionalistami i ich promocja; promowanie osób medialnych spoza Hrubieszowa; zajęcia sportowe; dzień miasta Hrubieszowa; różne zabawy; konkursy; zajęcia fotograficzne; korepetycje; zorganizowanie turnieju MMA; kino 3d; organizacja święta Hrubieszowa z wyborem hrubieszowianina roku, promowanie lokalnych produktów i lokalnej tradycji i promowanie współpracy z miastami partnerskimi; nauka języków obcych; festiwal piosenki autorskiej i zespołów rockowych; więcej atrakcji; więcej wydarzeń dla młodzieży; dni kultury żydowskiej; musical z udziałem młodzieży; cykliczna impreza muzyczna, teatralna lub filmowa, która stałaby się znana w kraju; mistrzostwa świata w bierkach zorganizowane na wysokim poziomie; nauka pływania; rajdy rowerowe dla dzieci i młodzieży po powiecie hrubieszowskim; lekcje historyczne, historia i współczesność ziemi hrubieszowskiej; warsztaty kosmetyczne; spotkania jazzowe; popularyzacja czytelnictwa - zajęcia w szkołach podstawowych; konwent fantastyki, 1 -3 dniowy konwent mający wprowadzić uczestników w klimat fantastyki; bilard; skate park; pokaz talentów; projekt dotyczący rozwijania wyobraźni; miejsce spotkań dla dzieci i rodziców; turnieje w gry komputerowe; zajęcia dla seniorów w zdrowym ciele zdrowy duch -zajęcia ruchowe różnego rodzaju, w tym wyjazdy na basen zajęcia taneczne fitness itp.; miejsce na pokaz staruch motocykli; prowadzenie zajęć z kuglarstwa; fitness dla młodzieży w formie tańca; malarstwo; warsztaty kulinarne; bicie rekordów guinnessa; kursy dobrego zachowania; zajęcia recytatorskie; warsztaty z pisania

tekstów piosenek; sztuka rysowania ulicznego (streetart); działania aktywizujące lokalne środowisko: happeningi; spotkania dyskusyjne dla mieszkańców - tematyka dowolna; zorganizowałabym coś dla młodych mam, które chciałyby coś zrobić dla siebie a w tym czasie zorganizować zajęcia dla małych dzieci; warsztaty ze stylizacji, projektowania ubrań, krawiectwa.

Jak można zauważyć pomysły są bardzo zróżnicowane. Jednakże uwidacznia się silna potrzeba uczestnictwa w dodatkowych zajęciach, czy też stworzenia przestrzeni do realizacji własnych pomysłów. Niektóre pomysły z pewnością są bardzo trudne do zrealizowania, głównie ze względów finansowych, ale są też takie inicjatywy, które można zorganizować bez konieczności generowania wysokich kosztów. Wnioskując z uzyskanych odpowiedzi są respondenci, mający interesujące pomysły, ale mogą nie mieć wiedzy i umiejętności jak zrealizować konkretne działania. Idealnym rozwiązaniem było by stworzenie pewnego typu inkubatora lokalnych inicjatyw, gdzie mieszkańcy mogliby uzyskać wsparcie merytoryczne m.in. z zakresu realizacji inicjatyw kulturalnych.

Podsumowanie wyników ankiety

Uzyskane wyniki z przeprowadzonych ankiet i wywiadów stanowią bardzo cenne źródło informacji dla pracowników HDK. Są też pewnym ciężarem z jakim należy się teraz zmieni. Dom Kultury w XXI wieku to już nie tylko zajęcia plastyczne, taneczne czy muzyczne. Dom kultury powinien być miejscem otwartym na potrzeby społeczności, na jej inicjatywy. Kadra powinna pracować nad społecznością, aby wydobyć tkwiący w niej potencjał i motywować do podejmowania działań. W obecnych czasach odchodzi się od dotychczasowego rozumienia ośrodka kultury jako miejsca, w którym, jak w całym kraju, robi się wystawę fotograficzną, prowadzi naukę gry na instrumentach. Takie formy aktywności odchodzą powoli w zapomnienie. Zmieniają się czasy, zmieniają się potrzeby społeczeństwa. Do zadań domu kultury należy przede wszystkim propagowanie szeroko pojętej kultury w nawiązaniu do historii oraz tradycji i obrzędów obszaru, na którym się znajduje. Oprócz działalności kulturalnej DK powinien też łączyć aktywność kulturalną z aktywnością społeczną. Sama nazwa instytucji jaką jest DK, warunkuje podejmowanie działań na obszarze całej gminy, miasta a jedną z możliwości jest pełnienie funkcji centrum aktywności lokalnej zarówno w sferze kulturalnej jak i społecznej. Połączenie wymienionych sfer i podjęcie odpowiednich kroków programowych zwiększy możliwość oddziaływania na rozwój lokalny, przez który rozumiemy przede wszystkim rozwój lokalnej społeczności. Aby taki plan wcielić w życie

należy „otworzyć” instytucję na ludzi, pokazać że ośrodek kultury to nie tylko budynek ale realne działania, dobro wspólne, na którego kształt i formę mieszkańcy mogą mieć rzeczywisty wpływ. Praca przez partycypację – kształtowanie życia społecznego, jest tu kluczowym elementem. Nawiązywanie partnerstw, współpraca z innymi organami samorządu, instytucjami kulturalnymi i oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi, może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności oferty DK, ale też to realizacji wyższych celów społecznych.

GRA TERENOWA „Drabina Partycypacji Społecznej”

Autorzy gry za główny cel postawili popularyzację idei partycypacji społecznej wśród członków wybranej społeczności lokalnej, poprzez praktyczne doświadczenie i poznawanie określonych, kluczowych form zachowań działań i procesów, umożliwiających osiągnięcie wyższego poziomu partycypacji społecznej. Gra skierowana jest do uczestników/uczestniczek społeczności lokalnych (miasto, wieś, gmina, dzielnica itp.) osób, które nie muszą znać się osobiście, ale znają specyfikę środowiska lokalnego i mogą ze sobą współdziałać na rzecz osiągania wspólnego celu. Istotną rzeczą podczas przygotowania gier jest włączanie w ten proces lokalnych liderów lub też osoby, które są znane w danym środowisku, dzięki czemu mieszkańcy chętniej przyłączają się do działań widząc znajome twarze w poszczególnych drużynach.

Przechodząc przez poszczególne etapy drużyny docierają do istotnych kwestii i problemów występujących na terenie danej społeczności. Jednym z zadań jest zdefiniowanie najważniejszych wyzwań stojących przed społecznością, wymienienie grup lub osób działających na rzecz społeczności czy też miejsc, wydarzeń czy ludzi, z których mieszkańcy są dumni. Uczestnicy gry tworzą drużyny bardzo zróżnicowane wiekowo (tak też było przypadku Hrubieszowa), dzięki czemu można uzyskać cenne dane, które dotyczą zarówno dzieci i młodzieży jak też codziennych problemów i wyzwań osób dorosłych.

Gra zaczyna się od etapów mających na celu integrację drużyn, dzięki czemu wzmacniają się więzi społeczne jej uczestników, często jest to możliwość do zapoznania się z osobami, które do tej pory mijały się w milczeniu na ulicy. Zebrane wyniki można również potraktować, jako wskazówkę dla pracowników HDK, w którym kierunku należy podążać, zostały wskazane obszary do działania, w które społeczność mogłaby się włączyć. Tabela nr 1 zawiera uzyskane podczas jednego z etapów gry, dane dotyczące problemów, wyzwań i inspiracji społeczności Hrubieszowa i okolic. Gra została przeprowadzona przed budynkiem

HDK podczas organizowanego tam Dnia Dziecka. Udział wzięło 30 osób, w tym dzieci, młodzież, seniorzy oraz osoby dorosłe.

Najważniejsze wyzwania stojące przed społecznością	Grupy mieszkańców (lub jednostki), które działają na rzecz społeczności	Niezagospodarowane miejsca, które można wykorzystać
<p>Integracja, bezrobocie, schronisko dla zwierząt, basen, żłobek, fontanna na nowym rynku, deptak, plac zabaw, klub seniora, dbanie o czystość, współpraca, odnowa zabytków, pamięć o historii i kulturze, pomaganie słabszym,</p>	<p>Burmistrz Miasta, Koło gospodyń wiejskich, GotArt, samorządy szkolne, jednostka wojskowa, HDK, MOPS, GOPS< Gotania, Urząd Miasta, p. Ciesielczuk, Stowarzyszenia: Mamy siebie, Razem, Jestem, PCPR, Caritas, Gmina, Biblioteka, Zespół Pieśni i Tańca, Acrimonium, Teatr „Warto”, Muzeum</p>	<p>P.K.P, targowica, Dębinka las, małpi gaj, okolice ul. Kolejowej, Hakon, Śródmieście – Sutki, basem przy HDK, stara cegielnia</p>
<p>Miejsca, które mogą być kanałami komunikacji</p>	<p>Miejsca brzydkie, brudne, niebezpieczne, które warto przywrócić mieszkańcom</p>	<p>Miejsca, obiekty, ludzie, wydarzenia (z miejscowości), z których jesteśmy dumni</p>
<p>Przystanek autobusowy, kościół, praca, szkoła, markety, tablice ogłoszeń, lubiehrubie.pl, facebook, stacje benzynowe, hrubieszowska.pl, Hrubieszów.info, RTM Staszic,</p>	<p>Baraki, stare wysypiska, Hakon, wąskotorówka, cegielnia, Huczwa i okolice, Sutki – stare budynki, baraki przy ul. Zamojskiej i Grobelnej, stare suszarnie w blokach, ogródki działkowe na Michałowce, okolice ul. Prostej i Śródmieścia</p>	<p>Hrubieszowski Dom Kultury, park, rondo, lidl, Stokrotka, Kauffland, Tesco, Biedronka, cerkiew, kościoły, sala gimnastyczna, MOSiR, Muzeum, zakład karny, orlik, biblioteka HDK, Acrimonium, Towarzystwo Regionalne, Teatr „Warto”, Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Hrubieszowskiej</p>

Jak można zauważyć, mieszkańcy zdiagnozowali wiele ważnych obszarów dotyczących ich codziennego funkcjonowania. Znane już są miejsca ważne dla społeczności, które by chcieli przywrócić do wcześniejszego stanu funkcjonalności. Uczestnicy gry wymienili również rzeczy, z których są dumni, co wskazuje, jakie przedsięwzięcia, inwestycje, czy też ludzie są dla nich ważne, i z którymi się identyfikują.

Wywiady

Wywiady przeprowadzane były podczas imprez organizowanych przez HDK. Były to: Dzień Dziecka 08.2014r. (wywiady przeprowadzone zostały z rodzicami małych dzieci – uczestników imprezy) Nadbużańskie Spotkania Artystyczne 28.06.2014r. (wywiady z seniorami), Plener Malarski (impreza dla plastyków amatorów), który odbył się w II połowie czerwca, Spotkanie z młodzieżą 25.06.2014.

Sposób prowadzenia wywiadu był bardzo prosty, przypominający swobodną rozmowę tak, aby osoba udzielająca odpowiedzi czuła się jak najbardziej komfortowo.

Podczas przeprowadzenia wywiadu skupiono się głównie na trzech pytaniach:

1. W jaki sposób respondenci spędzają czas wolny?
2. Jakie działania prowadzone przez HDK wg nich są atrakcyjne, jeżeli żadne to, dla czego?
3. Jeżeli chcieliby ciekawie spędzić czas w HDK, to w jakiej formie?

Przeprowadzany wywiad nie miał sztywnej formy, więc można było go lekko modyfikować, w zależności od potrzeb i nastawienia respondenta. Dodawano nowe pytania w celu zdobycia jak największej liczby informacji.

Wywiady przeprowadzone zostały z ponad 200 osobami.

Grupa społeczna	Ilość osób
Seniorzy	78
Rodzice małych dzieci	83
Dorośli z zainteresowaniami plastycznymi	23
Młodzież	22
RAZEM	206

SENIORZY

Zdecydowana większość osób w wieku starszym woli spędzać czas na świeżym powietrzu. Seniorzy preferują statyczny tryb spędzania wolnego czasu. W miarę możliwości udają się na swoje ogródki działkowe (niektórzy zajmują się zielenią znajdującą się przed blokiem), panowie wędkują lub chodzą do Parku Miejskiego, gdzie spotykają się ze swoimi znajomymi.

Park miejski okazuje się dosyć popularnym miejscem spotkań towarzyskich. Seniorzy nawiązują ciekawe dyskusje ze swoimi rówieśnikami dotyczące głównie polityki, religii i sportu. Ponadto grają w karty lub szachy.

Niektóre osoby starsze w wolnym czasie spotykają się z rodziną. Nie ma szczególnego wskazania czy to członkowie rodziny odwiedzają ich czy jest odwrotnie. Z reguły uwarunkowane jest to stanem zdrowia lub samopoczuciem.

Niektóre z Pań zajmują się rękodziełem, gdzie najpopularniejsze jest robienie na drutach, ale również szydełkowanie i hawtowanie. Seniorki wskazują, że bardzo lubią taką formę aktywności, jednak stan zdrowia (choroby oczu, reumatyzm) często blokuje je w rozwijaniu tego hobby.

Seniorzy niechętnie chcą uczestniczyć w organizowanych dla nich wydarzeniach, czy zajęciach. Wolą być niezależni spędzając swój wolny czas w sposób odpowiadający im w danym momencie. Sami chcą regulować godziny i dni, w których realizują swoje pasje i zainteresowania. Uważają, że przychodzenie do domu kultury wymaga od nich zbyt dużego wysiłku. Chcą uniknąć również zobowiązania, jakie narzucają sobie przy realizowanych zajęciach cyklicznych.

Okazuje się jednak, że wśród osób w sędziwym wieku znajdują się również takie, które mimo wielu przeciwwskazań wyrażają chęć uczestnictwa w takich formach jak: panele dyskusyjne, warsztaty kulinarne, spotkania towarzyskie (potańcówki tematyczne), turnieje gry w karty lub szachy.

Seniorzy biorą udział głównie w koncertach plenerowych lub widowiskach patriotycznych (Powstanie Warszawskie) organizowanych w Hrubieszowskim Domu Kultury.

RODZICE MAŁYCH DZIECI

Zdecydowana większość rodziców małych dzieci biorących udział w badaniu to osoby pracujące. Rodzice deklarują chęć uczestnictwa w różnych formach proponowanych przez HDK jednak pytani dlaczego nie korzystają z przygotowanych dla nich propozycji, zgodnie odpowiadają, że brakuje im czasu.

Rodzicom trudno wypowiadać się o swoich preferencjach związanych z propozycjami HDK gdyż utożsamiają tą instytucję głównie z animacją czasu wolnego dla dzieci oraz młodzieży i w taki też sposób korzystają z jego oferty. Wielu rodziców przyprawdza swoje dzieci na zajęcia do HDK nie biorąc pod uwagę, że w tym czasie również oni mogliby znaleźć jakąś przestrzeń dla siebie.

Wśród rodziców najpopularniejszą formą spędzania czasu wolnego (poza wypełnianiem obowiązków domowych) jest czytanie książek i czasopism oraz oglądanie filmów.

Mamy w wolnym czasie najchętniej spotykają się z innymi mamami w miejscach gdzie ich dzieci mogą spędzić aktywnie czas (park miejski, osiedlowe place zabaw, stadion miejski). Podczas takich spotkań kobiety głównie wymieniają się doświadczeniami związanymi z rodzicielstwem, poruszają tematy dotyczące np. pracy, relacji międzyludzkich. Korzystając z chwili odpoczynku w parku niektóre mamy czytają książki i czasopisma.

Ojcowie w wolnym czasie najchętniej uprawiają sport. Zajmują się głównie jazdą na rowerze, grą w piłkę nożną oraz tenis ziemny. Najczęściej jednak w wolnym czasie „nadrabiają” zaległości związane z pracami domowymi.

Rodzice bardzo mocno związani są ze swoimi dziećmi. Kiedy tylko mają wolną chwilę (np. czekając na dzieci, które biorą udział w zajęciach HDK) odpoczywają i nabierają sił aby znów móc im zapewnić 100 % swojej uwagi.

Mężczyźni nie są zainteresowani organizowaniem dla nich zajęć czy też jakąkolwiek inną współpracą z HDK. Nie widzą tutaj odpowiednich dziedzin, w których mogliby realizować swoje pasje np.: wędkarstwo, majsterkowanie, mechanika, ogrodnictwo czy też sport.

Kobiety wykazują dużą chęć współpracy jednak trudno im określić, jakie dni i godziny byłyby dla nich odpowiednie. Najchętniej brałyby udział w zajęciach w weekendy. Zaproponowały również, aby były to spotkania organizowane w taki sposób gdzie one

mogłyby rozwijać swoje zainteresowania natomiast dzieci miałyby zorganizowany kącik zabaw.

Najpopularniejsze dziedziny, w jakich chciałyby brać udział matki to: warsztaty tematyczne z rękodzieła (robienie kartek świątecznych, decoupage, wiklina papierowa, quilling). Spotkania dyskusyjne ewentualnie warsztaty z pedagogiem, psychologiem, Dyskusyjny Klub Filmowy, spotkania kulinarne.

Formy realizowane przez HDK, w których biorą udział to głównie koncerty i wystawy w których uczestniczą ich dzieci. Rodzice zgodnie twierdzą, że brakuje im kina w Hrubieszowie.

DOROŚLI Z ZAINTERESOWANIAMI PLASTYCZNYMI

Jest to niewielka grupa mieszkańców miasta w różnym wieku i różnej płci. Są to amatorzy realizujący swoje pasje związane z rozwijaniem zainteresowań plastycznych.

Współpracują oni z Hrubieszowskim Domem Kultury od wielu lat. Biorą udział głównie w organizowanych plenerach malarskich, wernisażach i wystawach. Biorą udział również w ogólnopolskim konkursie na najciekawszą pracę roku organizowanym w ramach Jesieni Plastycznej. Jest to już ukierunkowana grupa ludzi dosyć ściśle związana z HDK.

Swój wolny czas spędzają w zaciszu domowym tworząc nowe prace plastyczne lub organizując różne warsztaty i wystawy w różnych instytucjach kultury znajdujących się na terenie powiatu.

Postrzegają siebie raczej jako organizatorów niż uczestników działań HDK. Proponują warsztaty z różnych dziedzin plastyki. Chętnie podejmą współpracę przy organizowaniu wernisaży i wystaw różnych artystów.

Są jednak bierni w składaniu konkretnych propozycji. Czeka na oferty współpracy od HDK.

MŁODZIEŻ

Najbardziej aktywna grupa w zakresie współpracy z HDK. Wszystkie informacje podane w wywiadach pokrywają się z badaniem ankietowym przeprowadzonym w ramach diagnozy. Wyniki ankiety zostały opracowane wyżej.

Rekomendacje

Wyniki przeprowadzonych badań jak też dane uzyskane podczas gry terenowej są dobrym początkiem do wprowadzania stopniowych zmian, zarówno w ofercie jak też systemie organizacyjnym HDK. Należałoby jeszcze raz poddać analizie wszystkie zebrane informacje, przedyskutować w gronie pracowników i wybrać najważniejsze elementy, które warto wcielić w życie. Jak było już wcześniej wspomniane zmiana jest procesem, który nie dzieje się z dnia na dzień. Metodą małych kroków można podejmować próbę dokonania zmian, zwłaszcza tych, które są najważniejsze z punktu widzenia mieszkańców, ponieważ HDK jest miejscem właśnie dla Nich, do którego będą chcieli przychodzić i się rozwijać.

Do niektórych wyników należy podejść z dystansem i w sposób obiektywny, nie traktować personalnie zarzutów, jakie są kierowane w stosunku do poszczególnych pracowników, jak też do całej instytucji. Należałoby się zastanowić, co powoduje takie opinie i co „ja”, jako pracownik mogę zmienić oraz co jako „my” instytucja możemy uczyć, aby poprawić wizerunek oraz uatrakcyjnić ofertę.

Opracował: Mikołaj Lazor

**Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu *Dom Kultury+*
*Inicjatywy lokalne 2014***